

3. *Загвязинский В. И.* Педагогическое творчество учителя / В. И. Загвязинский. – М. : Педагогика, 1987. – 159 с.
4. *Кашкарьова Л. Р.* Організація навчання та перевірки рівня засвоєння студентами знань, вмінь і навичок в умовах кредитно-модульної системи // Педагогіка. – 2006. – № 3. – С. 14-16.
5. *Луценко В. В.* Критерії та рівні сформованості творчої активності майбутніх учителів музики / В. В. Луценко. – Житомир : Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка, 2008.
6. *Моляко В. А.* Психология творческой деятельности. – К. : Знание УССР, 1978. – 48 с.
7. *Петрушин В. И.* Музыкальная психология : учеб. пособие для студентов и преподавателей. / В. И. Петрушин. – М. : Гуманитарный изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 384 с.
8. *Сивак О. А.* Творча діяльність студентів гуманітарних вищих навчальних закладів під час вивчення інформатики / О. А. Сивак // зб. наук. пр. пед. науки / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2004.
9. *Сисоева С. О.* Педагогічна творчість : монографія / С. О. Сисоева. – Х.-К. : Каравела, 1998. – 150 с.
10. *Смирнов С. А.* Педагогика: педагогические теории, системы, технологии : учеб. пособие для студентов сред. пед. учеб. заведений / С. А. Смирнов, И. Б. Котова, Е. Н. Шиянов, Т. И. Бабаева и др. ; под ред. С. А. Смирнова. – М. : Издательский центр "Академия", 1998. – 512 с.
11. *Шмельова Т. В.* Підготовка майбутніх учителів до формування естетичного світосприйняття в молодших школярів / Т. В. Шмельова. – Житомир : Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка, 2008.

Шарапова Ю. В. Уровни сформированности композиционной деятельности будущих учителей технологии.

Сформулированы основные уровни сформированности композиционной деятельности, рассмотрено понятие творческой деятельности, исследованы показатели и критерии композиционной деятельности.

Ключевые слова: творческая деятельность, творческий процесс, композиция, композиционная деятельность, уровни сформированности.

Sharapova Ju. V. Eevels of formed of composition activity future teachers of technology.

The basic levels of formed of composition activity are formulated, the concept of creative activity is considered, investigational pokaznikuma criteria of composition activity.

Keywords: creative activity, creative process, composition, composition activity, levels of formed.

Шиманович І. О.
Південноукраїнський регіональний інститут
післядипломної освіти педагогічних кадрів

**ФОРМУВАННЯ ПОЛІТЕХНІЧНИХ ЗНАТЬ І ВМІНЬ
У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН
ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ ТА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

У статті розглянуті деякі основні аспекти політехнічної освіти, як основи подальшої професійної підготовки студентів, майбутніх вчителів технологій у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: політехнічна освіта, політехнічна підготовка, майбутні вчителі технологій.

Соціально-економічні умови розвитку суспільства тісно пов'язано з людським фактором. У зв'язку з цим актуальною є задача істотного поліпшення трудового виховання, політехнічного навчання і професійної діяльності студентів вищих навчальних закладів, підвищення морально-психологічної підготовки їх до самостійного життя, формування у підростаючого покоління усвідомленої потреби в постійному самовдосконаленню та отриманню політехнічних знань і вмінь. Політехнічна освіта (від грецького *polo* – багато, *texvn* – мистецтво, майстерність) – це освіта, що дає знання про головне в галузях і наукових принципах виробництва і озброює загальними вміннями, необхідними для участі в продуктивній праці і тому є одним з найважливіших елементів процесу виховання

особистості [1].

При відборі об'єктів і процесів для вивчення в сучасному вузі враховується не тільки їх важливість і широта впровадження в головну галузь сучасного виробництва, але і перспективність. Зміст освіти має визначати не тільки обсяг політехнічних знань і умінь, але також і рівень політехнічного розвитку студентів [3]. Тому в навчальний план крім основних наук про природу і суспільство включаються також і основи наук про виробництво, які представлені в різні періоди розвитку вищих навчальних закладів такими навчальними предметами, як праця, машинознавство, електротехніка, основи промислового виробництва, основи сільського господарства (рослинництво, тваринництво), механізація, організація та економіка виробництва. Важлива роль у розширенні політехнічного кругозору студентів, у розвитку інтересу до техніки і агрономії, у формуванні творчих і технічних здібностей відводяться позааудиторній роботі: технічному винахідництву та раціоналізаторству, конструюванню приладів, моделей, пристроїв, що полегшують працю, організації вечорів техніки, олімпіад і вікторин.

Політехнічна освіта в вищих навчальних закладах, одна з найважливіших складових частин виховання, передбачає ознайомлення студентів вищих навчальних закладів в теорії і на практиці з основними науковими принципами сучасного виробництва і особливостями суспільних і виробничих відносин, вона є фундаментом подальшої професійної підготовки ефективного трудового виховання, формування трудових умінь і навиків, вдосконалення професійної підготовки студентів.

Проблема політехнічної освіти не нова для вітчизняної та зарубіжної педагогіки. Вона розроблялася Н. К. Крупською, П. П. Блонським, М. М. Пістраком, А. Г. Калашниковим, Н. К. Гончаровим, С. М. Шабаловим та ін. У останні десятиліття проведені дослідження, присвячені теоретико-методологічним аспектам політехнічної освіти, визначенню його організаційних форм (К. А. Іванович, І. Д. Зверев, Ц. Р. Шаповаленко, Д. А. Епштейн), виявленню місця і ролі загальноосвітніх дисциплін і праці в політехнічній підготовці школярів (Д. О. Тхоржевський, В. Г. Зубів, С. Я. Батішев), розкриттю функціонального характеру політехнічних знань (П. Р. Атутов). М. В. Зіннятуллоу присвятив своє дослідження педагогічним основам підготовки вчителів технічної праці та політехнічних практикумів. Л. І. Кондратенко вивчала проблеми формування професійної майстерності вчителя в теорії педагогіки та практиці роботи педвузу та школи. В. В. Кузьменко розглядав дидактичні умови формування трудових умінь та навичок у студентів факультетів підготовки вчителів трудового навчання.

Великий внесок в розробку різних аспектів теорії змісту, методів, форм організації політехнічної освіти впроваджено сучасними російськими ученими В. А. Поляковим, Н. І. Бабкиним, А. П. Беляєвою, Ю. К. Василювим, С. У. Калюгою, С. Н. Чистяковою. Проте, не дивлячись на життєво важливе значення даної проблеми, вона до теперішнього часу остаточно не вирішена. Відсутня цілісна, загально визнана концепція політехнічної освіти, сама суть політехнізму розуміється педагогами неоднозначно.

Мета статті – розгляд процесу формування політехнічних знань і вмінь у майбутніх вчителів трудового навчання.

Ознайомлення з результатами наукових доробок учених і практичним досвідом підготовки студентів, майбутніх вчителів технологій до подальшої педагогічної діяльності дало змогу виявити низку суперечностей, які мають місце у вищій педагогічній освіті, зокрема:

- між новими знаннями про техніку, технологію, та своєчасністю їх включення у зміст навчання;
- між індивідуальним характером навчання і колективною організацією навчання у педагогічних закладах освіти;

Природно, що процес політехнічної підготовки студентів, майбутніх вчителів технологій у вищих навчальних закладах, не можна ясно представити без прийнятої

педагогічної теорії і, його рушійні сили і суперечності.

Принцип політехнізму в педагогічних закладах освіти значною мірою визначає зміст освіти, вибір методів навчання і практичної підготовки в вищих професійних навчальних закладах всіх ступенів. Політехнізм дозволяє забезпечити розвиток широти кругозору майбутніх фахівців, здатності швидко орієнтуватися в сучасній технології виробництва, та сприяти високому рівню їх професіоналізму і загальної культури. Принцип політехнізму є одним з основних принципів побудови навчально-виховної роботи студентів [1].

Загальнотехнологічна підготовка здійснюється інтегровано із спеціальною технологічною підготовкою у вибраній студентом сфері професійної діяльності. Зміст загальнотехнологічної підготовки включає основні компоненти змісту програми для базового рівня і носить інваріантний характер за профілями трудової діяльності.

В освоєнні освітньої області “Технологія” передбачаються визнанні методи викладання: догматичний, історичний, безпосереднього спостереження, експериментальний, проектний. Одне з основних завдань при підготовці майбутніх фахівців – оволодівати вищезазначеними методами придбання технологічних знань і навчатися логічно мислити.

Для політехнічної підготовки студентів використовуються також активні методи навчання: вирішення технічних і технологічних завдань (розрахунки режимів обробки, регулювання, розробка програм, що управляють, кінематичних і динамічних характеристик, розробка конструкцій виробів, технологічних процесів обробки і карт, конструювання і виготовлення пристосувань, вибір найбільш раціональної конструкції виробу і технологічного процесу виготовлення).

Тематичний зміст спеціальної технологічної або професійної підготовки задається кваліфікаційними характеристиками. Орієнтовна структура програм спеціальної технологічної підготовки може відповідати структурі програм, прийнятих в системі початкової професійної освіти.

Формування політехнічних знань і вмінь у майбутніх вчителів технологій повинно базуватися на реалізації загальнодидактичних принципів і конкретизуватися специфічними принципами активізації навчання, до яких віднесено: принцип проблемності при використанні сучасних педагогічних технологій; принцип педагогічного стимулювання; принцип оптимальності; принцип орієнтації на майбутню професійну діяльність; принцип динамічності [2]. Виявлено і науково обґрунтовано, що навчально-пізнавальна активність студентів реалізується за такими основними педагогічними шляхами: на основі природженої потреби в інформації; за допомогою педагогічного стимулювання; через мотив-інтерес; на основі розв'язання поставлених “ззовні” проблем; при творчому вирішенні самостійно поставлених проблем. Встановлено, що репродуктивна активність студента формується, переважно, через педагогічне стимулювання його діяльності. Реалізація активності через мотив-інтерес може мати і репродуктивний, і продуктивний характер: це залежить від ступеня сформованості інтересу до навчання у студента. Формування продуктивної активності студентів переважно проходить шляхом вирішення поставлених “ззовні” проблем, які сприяють продуктивному навчанню процесу викладання технологій на основі та за рахунок методично правильно підбраної і організованої системи наочності та технічних засобів навчання. Тому в подальших дослідженнях слід розглянути історичні шляхи впровадження політехнічної освіти у підготовку вчителів.

Використана література:

1. Атутов П. Политехнический принцип в обучении школьников. – М. : Педагогика, 1976.
2. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть: спроба прогностичного аналізу / В. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1.
3. Тхоржевський Д. Методика трудового та професійного навчання : навч. метод. посіб. – 4-е вид. Д. Тхоржевський. – К. : ДІНІТ, 2000. – Ч. 1 : Теорія трудового навчання. – 248 с.

Шиманович И. Формирование политехнических знаний и умений у будущих учителей технологий в процессе изучения дисциплин технологического цикла и профессиональной учёбы.

В данной статье рассмотрены основные аспекты политехнического образования, как основы дальнейшей профессиональной подготовки студентов, будущих учителей технологий в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: политехническое образование, политехническая подготовка, будущие учителя технологий.

Shimanivich I. Forming of polytechnic knowledge and abilities for the future teachers of technologies in the process of study of disciplines of technological cycle and professional studies.

The present article give a possibility to become acquainted with basics aspects of polytechnic education as composite part of training students in higher education al schools.

Keywords: polytechnic education, polytechnic preparation, future teachers of technology.

Юрчук В. М.

Рівненський державний гуманітарний університет

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ВНЗ

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури у статті розглянуто можливості для розвитку комунікативної культури майбутніх учителів технології при вивченні технічних дисциплін.

Ключові слова: комунікативна культура, комунікативна компетентність, технічні дисципліни, вчителі технології.

У зв'язку з необхідністю розробки засад для розвитку, комунікативної культури серед студентів – майбутніх вчителів технорлогії ми використали методіку орієнтовно-розвивального навчання з використанням рольової гри, діяльнісно-пошукового завдання тощо.

Мета статті – аналіз психолого-педагогічної літератури показав наявність елементів комунікативної культури у майбутніх вчителів технології при вивченні технічних дисциплін. Проте, повного розгляду проблеми ми не знайшли. У зв'язку з цим ми почали досліджувати цю проблему у процесі проведення практичних занять серед студентів фізико-технологічного факультету з дисциплін “ВЗТВ”, “ООП та БЖД”.

Дану проблему досліджували: В. Сухомлинський, К. Ушинський, В. Кан-Калик, М. Заброцький, І. Черезова, В. Тернопільська та ін.

Професійне становлення особистості – важливий етап загального процесу її розвитку. Однією з актуальних проблем підготовки майбутніх фахівців є розвиток комунікативної культури студентів, що в подальшому сприятиме професійній спрямованості, як визначальної характеристики спеціаліста. Це дозволяє максимально виявити свої здібності й творчо опанувати професію.

На наш погляд саме практичні заняття можна покласти в основу системи засобів розвитку комунікативної культури студентів у ВНЗ. Традиційно склалося, що лекція – це монолог викладача, в якому він має передати найбільше інформації для студентів. Саме на практичні заняття покладено відповідальну функцію реалізації різних методів (важливе місце відводиться ігровим), спрямованих на розвиток комунікативної культури.

Отже, аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що комунікативна культура – це:

- система цінностей, які регулюють діяльність (аксиологічний підхід) [2];
- передумова, мета, спосіб, інструмент діяльності, рівень самореалізації в ній, її результат і критерій оцінки (діяльністний підхід) [2];
- концентроване вираження особи (особовий підхід) [3].